

Sygn. akt IV U 679/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jerzy Zalasieński
Protokolant	st. sekr. sądowy Małgorzata Wierzbicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 grudnia 2015r. w S.

odwołania K. R. z udziałem zainteresowanego A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 27 marca 2015 r. (Nr (...))

w sprawie K. R. z udziałem zainteresowanego A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że K. R. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u płatnika składek A. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) od dnia 15 grudnia 2014 r.

Sygn. akt IV U 679/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 marca 2015 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 z późn. zm.), art. 83 § 1 kodeksu cywilnego w związku z art. 300 kodeksu pracy stwierdził, że K. R. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek STYL-DOM A. S. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu od dnia 15 grudnia 2014 r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał m. in., iż umowa o pracę z dnia 15 grudnia 2014 r. została zawarta przez K. R. oraz A. S. dla pozorów, w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Zdaniem ZUS, wątpliwości budzi krótki okres pomiędzy rozpoczęciem zatrudnienia a chwilą przejścia przez wymienioną na zwolnienie lekarskie związane z ciążą, co nastąpiło 3 lutego 2015 r. Organ rentowy stwierdził, iż brak jest jakiegokolwiek dokumentacji świadczącej o faktycznym wykonywaniu przez K. R. pracy, zgodnie z przedłożonym zakresem obowiązków. Przedstawione dowody wewnętrzne nr 1 i nr 2/2015 nie mogą być uznane za dowód w sprawie. Ponadto, jeden z nich został wystawiony w dniu 9 lutym 2015 r., a zatem w okresie przebywania K. R. na zwolnieniu lekarskim. Organ rentowy zwrócił również uwagę, iż K. R. mieszka w Ł., zaś siedziba płatnika znajduje się na terenie Ł.

i brak jest dowodów na codzienne dojeżdżanie przez wymienioną do pracy. Na tej podstawie ZUS stwierdził, iż nie ma dowodów potwierdzających faktyczne świadczenie pracy przez K. R.. Stąd też, w ocenie organu rentowego, umowa o pracę łącząca płatnika składek oraz K. R., została zawarta dla pozorów w rozumieniu art. 83 § 1 kc i nie stanowi podstawy objęcia wymienionej ubezpieczeniem społecznym.

Od powyższej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie złożyła ubezpieczona. Wskazała, że w chwili zawierania umowy o pracę nie wiedziała, iż jest w ciąży. Podniosła, iż faktycznie świadczyła pracę, co polegało m. in. na roznoszeniu ulotek oraz wystawianiu stosownych dokumentów w miejscu zatrudnienia (odwołanie k. 2).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu przywołał argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji, w tym podniósł, iż podpisy złożone przez pracownika na indywidualnych listach płac za miesiąc grudzień 2014 r. i styczeń 2015 r. zawierają inne nazwisko pracownika niż na pozostałych dokumentach z wskazanego okresu (odpowiedź na odwołanie k. 3-4).

Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Lublinie, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowił uznać się niewłaściwym i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Siedlcach IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jako właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania ubezpieczonej, które znajduje się w Ł. (postanowienie k. 6).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. S. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) polegającą na sprzątnięciu.

W dniu 15 grudnia 2014 r. A. S. zawarł z K. R. umowę o pracę na czas określony, tj. do 31 grudnia 2017 r. Ubezpieczona miała rozpocząć pracę w pełnym wymiarze na stanowisku pracownika biurowego, za co miała otrzymywać miesięcznie wynagrodzenie w kwocie 1680 zł brutto. Jako miejsce wykonywania pracy strony określiły B.. Do zakresu obowiązków wymienionej należało m. in. wykonywanie zadań związanych z obsługą klientów biura, utrzymanie czystości w obrębie biura oraz wykonywanie innych zadań zleconych przez pracodawcę.

W dniach 15-16 grudnia 2014 r. ubezpieczona została przeszkolona w zakresie bhp.

W chwili zawierania powyższej umowy ani K. R., ani A. S. nie wiedzieli o ciąży ubezpieczonej. O powyższym fakcie K. R. dowiedziała się 30 grudnia 2014 r., kiedy to była na wizycie u ginekologa.

K. R. początkowo zajmowała się sprzątnięciem, w tym prała tapicerkę w samochodzie R. Ź. oraz roznoszeniem ulotek na terenie Ł.. Od chwili, gdy dowiedziała się o ciąży, do jej zadań należało odbieranie telefonów w siedzibie pracodawcy tj. w B. oraz wystawianie raportów miesięcznych i dokumentów do ZUS. Ubezpieczona świadczyła pracę codziennie, od 8 do 16.

Z powodu zagrożenia ciąży, ubezpieczona od 3 lutego 2015 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim.

Dokument wystawiony w dniu 9 lutego 2015 r. ubezpieczona podpisała u siebie w domu. Został on bowiem przywieziony przez A. S..

W chwili podpisywania listy płac za miesiąc grudzień 2014 r. oraz styczeń 2015 r. ubezpieczona była bardzo zdenerwowana i podpisała je swoim panińskim nazwiskiem.

Aktualnie A. S. nie zatrudnia K. R.. Swoje przedsiębiorstwo prowadzi poza granicami Polski (zeznania ubezpieczonej k. 20 i 31, zeznania zainteresowanego k. 31-31v, zeznania świadków M. B. k. 30v, B. K. k. 30v-31, R. Ź. k. 31, umowa o pracę k. 45 a. r., karta szkolenia z zakresu bhp k. 47 dokumenty pracownicze k. 11-43 a. r., w tym zakres obowiązków pracownika, listy płac za miesiące grudzień 2014 r.- luty 2015 r., lista obecności za miesiące grudzień 2014 r.- luty 2015 r., karty ewidencji czasu pracy, rachunki za wykonane usługi).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie K. R. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Artykuł 8 ust. 1 przywołanej ustawy stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Z kolei art. 12 ust. 1 wymienionej wyżej ustawy wskazuje, iż obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Zgodnie zaś z treścią art. 11 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1 cytowanego aktu prawnego. Na podstawie art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - ubezpieczenie trwa od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1 należy do płatnika składek. Płatnikiem zaś składek, stosownie do treści art. 4 pkt 2 lit. a tej ustawy jest pracodawca, w stosunku do pracowników.

Zgodnie z treścią art. 22 § 1 kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Artykuł 58 § 1 i § 2 kc określa, że czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy oraz, że nieważną jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Kluczowym dla rozstrzygnięcia sporu występującego w niniejszej sprawie było ustalenie, czy czynność prawna polegająca na zawarciu w dniu 15 grudnia 2014 r. umowy o pracę pomiędzy K. R. a A. S. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) została zawarta dla pozorów, w celu uzyskania przez wymienioną świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie (zob. uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2012 r. II UK 14/12), przyjmuje się, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów i nie może w związku z tym stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Nie można zatem przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, jeżeli pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca tę pracę przyjmował. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie II UK 161/05 wskazał, iż przy zakwestionowaniu przez ZUS umowy o pracę rzeczą sądu jest ustalenie, czy faktyczne oświadczenia woli stron miało na celu nawiązanie stosunku pracy w rozumieniu art. 22 kp, czy też zamiarem pracodawcy było oddanie przysługi ubezpieczonemu w postaci zgłoszenia jej do ubezpieczenia w sytuacji, gdy nie potrzebował pracownika i miał świadomość tego, że umowa nie będzie go obowiązywać, jego ewentualne zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne będą krótkotrwałe, a ubezpieczona była zainteresowana objęciem jej ubezpieczeniem społecznym ze względu na spodziewaną niezdolność do pracy i związane z tym prawo do świadczeń. Gdyby z faktycznych oświadczeń woli stron wynikał taki zamiar, wykonywanie przez ubezpieczonego różnych czynności w firmie nie byłoby traktowane jako wykonywanie umowy o pracę. Natomiast w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama ich świadomość co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (art. 58 § 1 kc).

Stosownie do treści przywołanego wyżej art. 58 § 1 kc, nieważność czynności prawnej zachodzi, gdy celem czynności prawnej jest obejście ustawy. Przyjmuje się, że działanie mające na celu obejście ustawy polega na wywołaniu pewnego skutku prawnego, który jest zakazany przez przepisy bezwzględnie obowiązujące, za pomocą takiego ukształtowania czynności prawnej, że zewnętrznie ma ona cechy niesprzeciwiające się obowiązującemu prawu. Zgodnie z powyższym, aby przyjąć, że umowa o pracę zmierza do obejścia prawa, wymagane jest poczynienie konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej.

Analiza zgromadzonego materiału dowodowego w postaci zeznań złożonych przez ubezpieczoną, pracodawcę oraz świadków M. B., B. K. oraz R. Ż. jak również treść zebranych dokumentów daje podstawy do stwierdzenia, iż od dnia 15 grudnia 2014 r. K. R. rozpoczęła rzeczywiste świadczenie pracy na rzecz płatnika składek. Powyższe odbywało się od godziny 8 do 16 i początkowo polegało na roznoszeniu ulotek oraz sprzątaniu, a następnie, tj. od powzięcia wiadomości o ciąży, na odbieraniu telefonów w siedzibie pracodawcy, tj. w B.. Wskazać przy tym należy, iż przeszła ona stosowne szkolenie z zakresu bhp, co wynika ze zgromadzonej w aktach rentowych karty szkolenia. O wykonywaniu obowiązków pracowniczych przez ubezpieczoną świadczy również treść złożonych zeznań, które są, w ocenie Sądu, wiarygodne. Są one logiczne i wzajemnie się uzupełniają. Świadek M. B. jest sąsiadem A. S. i widywał ubezpieczoną na podwórku pracodawcy. Świadek B. K. pracowała w sklepie i widziała jak ubezpieczona oferowała jej sprzątanie sklepu i jak rozdawała ulotki na mieście, tj. w Ł.. Również świadek R. Ż. widział, jak K. R. roznosiła w Ł. ulotki oferujące usługi sprzątające. Korzystał także z jej usług, gdyż ubezpieczona razem z A. S. prała tapicerkę w jego samochodzie. Powyższe potwierdzają zgromadzone przed organem rentowym dokumenty tj. karty ewidencji czasu pracy, listy obecności za miesiące grudzień 2014 r. styczeń-luty 2015 r., podpisane przez ubezpieczoną rachunki za wykonanie usług.

Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonej, w która stwierdziła, iż z powodu silnego zdenerwowania podpisała listy płac za miesiąc grudzień 2014 r. oraz styczeń 2015 r. swoim panięmski nazwiskiem (k. 11-13 a. r.). Podobnie, w przypadku stwierdzenia K. R. odnośnie przywiezienia przez A. S. dokumentu wystawionego w dniu 9 lutego 2015 r. i podpisania go w jej domu. Stąd też podnoszony przez organ rentowy zarzut, jakoby powyższa dokumentacja została przygotowana na potrzeby niniejszego procesu należy uznać za niezasadny. Należy wskazać, iż fakt świadczenia przez ubezpieczoną pracy znajduje swoje oparcie w całokształcie zgromadzonego materiału dowodowego, w tym wyżej opisanych zeznaniach.

Jako wiarygodne uznać należy również tę część zeznań ubezpieczonej i zainteresowanego, w której wskazali, iż zawierając umowę o pracę nie wiedzieli o ciąży K. R..

W ocenie Sądu przedstawione wyżej okoliczności świadczą o zaistnieniu między stronami stosunku pracy od 15 grudnia 2014 r. Zostały bowiem wypełnione wyrażone w art. 22 § 1 kp cechy stosunku pracy. K. R. rozpoczęła bowiem świadczenie pracy na rzecz płatnika składek w czasie wyznaczonym przez pracodawcę oraz pod jego kierownictwem. Wobec powyższego stwierdzić należy, iż umowa o pracę była w istocie realizowana.

Poczynione zatem w niniejszej sprawie ustalenia dotyczące faktycznego świadczenia pracy przez ubezpieczoną powodują, iż jako niezasadne należy określić stanowisko organu rentowego, który zarzucił pozornie umowy o pracę zawartej w dniu 15 grudnia 2014 r. Skoro zatem wymieniona umowa o pracę była ważna i kreowała pomiędzy odwołującą a płatnikiem składek stosunek prawny, to konsekwencją powyższego było objęcie K. R. ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym, chorobowym oraz wypadkowym począwszy od dnia nawiązania stosunku pracy, czyli od 15 grudnia 2014 r.

Na marginesie należy wskazać, że zawierając umowy o pracę strony kierują się różnymi motywami indywidualnymi, które należy odróżnić od *causae* czynności prawnej (typowego celu czynności prawnej). Między innymi, jak wskazał Sąd Najwyższy, zawarcie umowy o pracę, choćby zmierzało do uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych, czy uzyskania kredytu bankowego, nie jest obejściem ustawy (por. wyrok SN z dnia 25 listopada 2004r., I PK 42/04, OSNP 2005/14/209; powołany wyżej wyrok SN z 9 sierpnia 2005r. III UK 89/05). Podobnie takiego zarzutu nie można postawić umowie o pracę nienaruszającej art. 22 kp, nawet gdy jej cel dyktowany był wyłącznie chęcią uzyskania

świadczeń z ubezpieczenia społecznego (por. wyrok SN z 25 stycznia 2005r., II UK 141/04; wyrok SN z 9 sierpnia 2005r., III UK 89/05; wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 320/04, OSNP 2006/7-8/122; wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 r., II UK 334/07, LEX nr 497717; wyrok SN z dnia 14 lutego 2006 r., III UK 150/05, LEX nr 272551; wyrok SN z dnia 2 czerwca 2006 r., I UK 337/05, LEX nr 203581). W szczególności trudno uznać, że dążenie kobiety ciężarnej do uzyskania takiej ochrony jest sprzeczne z prawem. Przeciwnie jest to zachowanie rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia (por. powołany wyżej wyrok SN z 9 sierpnia 2005r., III UK 89/05). Tym samym motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy założeniu rzeczywistego jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 kp.

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd nie znalazł podstaw, które przemawiałyby za uznaniem, iż umowa o pracę z 15 grudnia 2014 r. jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Reasumując, zdaniem Sądu, organ rentowy niezasadnie przypisał stronom umowy o pracę z dnia 15 grudnia 2014 r. pozorność oraz działanie mające na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.